

Nederlanders nauwelijks zeker over toekomst

De Zekerheidsindex
Rapport juli 2011

Aanleiding

Verzekeren gaat per definitie over het vermijden van onzekerheden en het zoeken naar zekerheid. Maar waarover is Nederland eigenlijk onzeker? Welke gebeurtenissen verhogen of verlagen het gevoel van zekerheid? En verandert het gevoel van zekerheid in de loop van de tijd?

Om een antwoord te krijgen op bovenstaande vragen heeft TNS NIPO in opdracht van Nationale-Nederlanden De Zekerheidsindex ontwikkeld. Door middel van deze index wordt de zekerheidservaring van Nederland gemeten en wordt antwoord gegeven op de vraag 'Hoe zeker is Nederland?'

Drie deelvragen

De Zekerheidsindex omvat de volgende drie deelvragen:

Deelvraag 1:

Hoe zeker voelen Nederlanders zich in hun leefomgeving?

Deelvraag 2:

Hoe ontwikkelt het zekerheidsgevoel van de Nederlanders zich in de loop van de tijd?

Deelvraag 3:

Welke 'zorgen' zijn (het meest) van invloed op het zekerheidsgevoel van de Nederlanders?

Opbouw van dit rapport

In dit rapport worden de resultaten van de 0-meting gepresenteerd. Allereerst wordt er duiding gegeven aan het begrip zekerheid: welke definitie van zekerheid hebben we gehanteerd in dit onderzoek? Vervolgens wordt vastgesteld hoe zeker Nederland is en wordt er gekeken of er verschillen zijn tussen specifieke doelgroepen. Daarna wordt beschreven over welke aspecten Nederlanders zich (het meest) zorgen maken en welke 'zorgen' het meest van invloed zijn op het zekerheidsgevoel van de Nederlanders.

De Zekerheidsindex: veiligheid, vertrouwen en vastigheid

Zekerheid is een breed begrip dat bestaat uit verschillende subaspecten. Wij hebben de volgende definitie van zekerheid gekozen:

'De mate waarin Nederlanders zich veilig voelen, vertrouwen hebben en verwachten dat veranderingen in de toekomst positief zullen uitpakken.'

Uit de definitie hebben wij drie domeinen gedestilleerd die samen het 'construct' zekerheid vormen:

Domein 1: veiligheid

Veiligheid in je eigen leefomgeving, in Nederland en in de wereld.

Domein 2: vertrouwen

Vertrouwen in jezelf, in de samenleving, in de Nederlandse en internationale economie, in de Nederlandse en internationale politiek

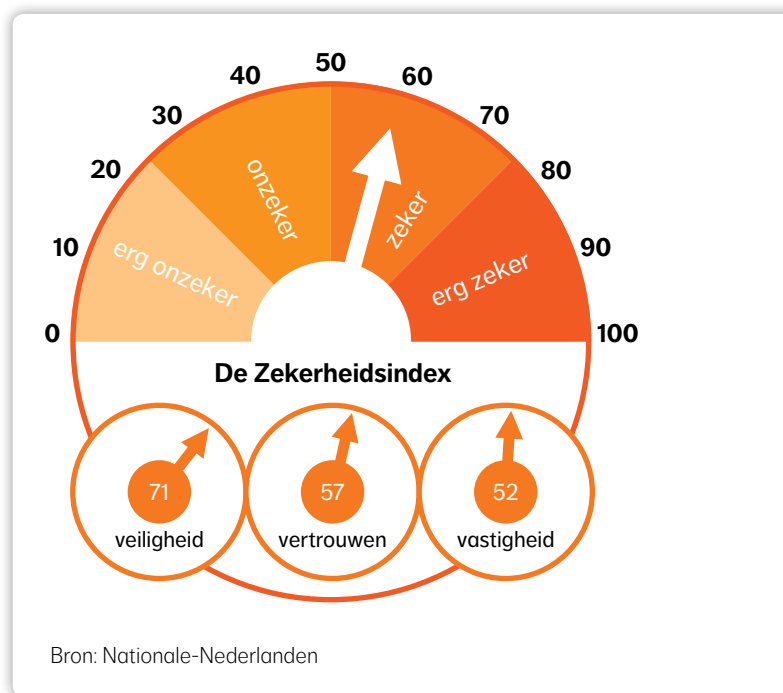
Domein 3: vastigheid

Verwachting dat toekomstige veranderingen (op persoonlijk gebied, in Nederland en in de wereld) positief of negatief voor jou zullen uitpakken

Binnen de genoemde domeinen wordt gekeken naar de persoonlijke leefomgeving, de landelijke en de wereldwijde omgeving waarin men leeft.

De verschillende deelvragen zijn uitgevraagd op een schaal van 1-100. De gewichten van iedere deelvraag zijn dusdanig gekozen dat ieder specifiek domein even zwaar meeweegt in het construct.

Zekerheidsindex: 60 punten

Nederlanders geven aan zich redelijk zeker te voelen. Op De Zekerheidsindex van 1-100 scoren Nederlanders gemiddeld 60 punten. De zekerheidsindex laat daarnaast zien dat Nederlanders zich zekerder voelen in hun eigen leefomgeving dan in de landelijke en wereldwijde leefomgeving. Hoe verder van huis, hoe minder zeker men zich er over voelt. Zo voelen Nederlanders zich het veiligst in hun eigen leefomgeving (daarna in Nederland, daarna in de wereld), hebben ze meer vertrouwen in de Nederlandse politiek en economie dan in de internationale politiek en economie en verwachten ze dat toekomstige veranderingen in hun persoonlijke leefsituatie eerder positief zullen uitpakken dan toekomstige veranderingen in Nederland of de wereld. In de bijlage staat een overzicht met de exacte scores per domein.

Zekerheidsindex: vergelijken van groepen

Het grote aantal respondenten dat is ondervraagd, maakt het mogelijk om in te zoomen op het zekerheidsgevoel van verschillende subdoelgroepen. We zullen dan ook dieper ingaan op de verschillen tussen provincies, leeftijdsgroepen, inkomensgroepen, Nederlanders met verschillende opleidingsniveaus, mannen en vrouwen en Nederlanders met of zonder relatie.

In de provincie Zuid-Holland voelt men zich het zekerst

In de provincie Zuid-Holland voelt men zich meer zeker dan Nederlanders die woonachtig zijn in een van de elf andere provincies. Nederlanders die in Zuid-Holland wonen, hebben voornamelijk meer vertrouwen in de samenleving, de Nederlandse economie en de Nederlandse politiek. Nederlanders woonachtig in Friesland voelen zich veiliger in hun eigen leefomgeving dan Nederlanders woonachtig in andere provincies. Dit leidt er echter niet toe dat Friezen zekerder zijn dan andere Nederlanders.

Provincie	Zekerheidsindex
Groningen	60
Friesland	61
Drenthe	61
Overijssel	61
Gelderland	59
Utrecht	60
Noord-Holland	58
Zuid-Holland	62*
Zeeland	59
Flevoland	60
Noord-Brabant	58
Limburg	58

* Significant afwijkend ten opzichte van het totaal (60)

Nederlanders tussen de 25 en 39 jaar oud voelen zich het zekerst

Nederlanders jonger dan 25 en ouder dan 39 jaar voelen zich minder zeker dan Nederlanders tussen de 25 en 39 jaar oud. Het verschil in zekerheidsgevoel zit vooral in het domein vertrouwen. Nederlanders tussen de 25 en 39 jaar hebben meer vertrouwen in de samenleving, de internationale economie, de Nederlandse politiek en de internationale politiek dan Nederlanders in de andere leeftijdsgroepen. Ook heeft de leeftijdscategorie 25-39 jaar positievere verwachtingen over toekomstige veranderingen in zijn of haar persoonlijke omgeving, Nederland en de wereldwijde omgeving.

Leeftijd	Zekerheidsindex
18-24	59
25-39	63*
40-54	60
55-69	58*
70 en ouder	57*

* Significant afwijkend ten opzichte van het totaal (60)

Hoe hoger het inkomen, hoe zekerder Nederlanders zijn

Er is een duidelijk verband te zien tussen de hoogte van De Zekerheidsindex en het inkomen van de Nederlanders. Hoe hoger het bruto-huishoudinkomen per jaar is, hoe zekerder Nederlanders zich voelen. Deze trend is terug te zien in alle domeinen van zekerheid. Nederlanders met een hoger inkomen voelen zich veiliger, hebben meer vertrouwen en verwachten vaker dat toekomstige veranderingen positief voor hen zullen uitvallen.

Inkomen	Zekerheidsindex
beneden modaal	56*
Modaal	60
1 tot 2 keer modaal	61
2 keer modaal of meer	64*

* Significant afwijkend ten opzichte van het totaal (60)

Geslacht en relatie: geen verschillen in zekerheidsgevoel

Er zijn geen verschillen waar te nemen in de zekerheid van mannen en vrouwen. Ook het wel of niet hebben van een relatie maakt iemand niet meer of minder zeker. In het domein veiligheid is er bij beide subdoelgroepen echter wel een opvallend verschil te zien. Zo kunnen vrouwen zich minder goed dan mannen vinden in de stelling 'ik leef in een veilige wereld' en voelen Nederlanders met een relatie zich veiliger in hun eigen leefomgeving dan Nederlanders zonder relatie.

Geslacht	Zekerheidsindex
man	61
vrouw	60

Relatie	Zekerheidsindex
Wel	60
Geen	59

Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe zekerder Nederlanders zijn

Ook opleidingsniveau heeft een duidelijke invloed op het zekerheidsgevoel van Nederlanders. Hoe hoger iemand is opgeleid, hoe zekerder diegene zich voelt. Natuurlijk staat het opleidingsniveau in relatie met het inkomen dat iemand heeft.

Opleidingsniveau	Zekerheidsindex
LBO (VMBO kader)	56*
MAVO (VMBO-T)	60
MBO	59
HAVO/VWO	61
HBO/WO	64*

* Significant afwijkend ten opzichte van het totaal (60)

Zorgen

In het onderzoek zijn verschillende aspecten uitgevraagd waarvan verwacht wordt dat ze van invloed zijn op zekerheid. Deze aspecten zijn door Nationale-Nederlanden geselecteerd op basis van de Issuemonitor van TNS NIPO en de resultaten van het pilotonderzoek. Aan iedere respondent zijn 42 aspecten voorgelegd met de vraag: 'Kunt u aangeven in hoeverre u zich zorgen maakt over onderstaande punten?' Ook hier is weer gekeken naar aspecten in de persoonlijke leefomgeving, de landelijke omgeving en de wereldwijde omgeving waarin men leeft. De volledige lijst met aspecten is opgenomen in de bijlage.

Meeste zorgen

Het overzicht hieronder laat de top 10 van aspecten zien waar Nederlanders zich het meest zorgen over maken. De top 3 van zorgen wordt gevormd door de criminaliteit in Nederland en twee pensioengerelateerde aspecten (oudedagsvoorzieningen in Nederland, betaalbaarheid van pensioenen in het algemeen). Ook wereldwijde problemen als de vervuiling van zeeën, rivieren en meren en de prijs van olie staan hoog in de ranking van waar de gemiddelde Nederlander zich zorgen over maakt.

Top 10 meeste zorgen

1. Criminaliteit in Nederland
2. De oudedagsvoorziening in Nederland
3. Betaalbaarheid van pensioenen in het algemeen
4. Vervuiling van zeeën, rivieren en meren op de wereld
5. Olieprijzen
6. Hoogte van belastingen in Nederland
7. Het aantal passende en betaalbare woningen in Nederland
8. De kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland
9. De kwaliteit van het onderwijs in Nederland
10. De overheidsfinanciën in Nederland

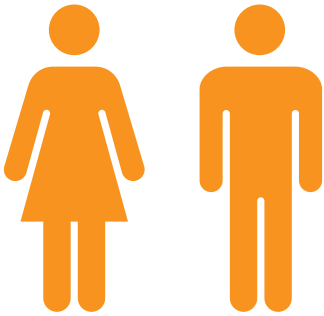
Minste zorgen

Het overzicht hieronder laat de top 10 van de aspecten zien waar Nederlanders zich het minst zorgen over maken. De top 3 van de minste zorgen wordt gevormd door aspecten die te maken hebben met de persoonlijke omgeving van de Nederlanders. Opvallend is verder dat Nederlanders zich minder zorgen maken over het behoud van de baan, de gezondheid en vrijheid van godsdienst in Nederland.

Top 10 minste zorgen

1. Uw relatie met uw partner
2. Uw relatie met familie/vrienden
3. Uw uiterlijk
4. De leefbaarheid in uw buurt
5. Stimuleren van (top)sport
6. Het behoud van uw baan
7. Gelijke kansen voor vrouwen
8. Een mogelijke ramp in Nederland
9. Uw gezondheid
10. Vrijheid van godsdienst in Nederland

In de volgende paragrafen van dit hoofdstuk worden opvallende en interessante verschillen in de subdoelgroepen beschreven. Daarnaast zal er een aantal specifieke quotes van respondenten worden aangehaald.

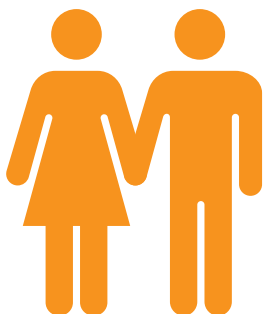
Geslacht

- Vrouwen maken zich meer zorgen over fiscaal sparen voor de oudedagsvoorziening (wel of niet blijft bestaan) dan mannen.
- Vrouwen maken zich meer zorgen over hun uiterlijk dan mannen.
- Vrouwen maken zich meer zorgen over gelijke kansen voor vrouwen dan mannen.

Leeftijd

- Leeftijd heeft een duidelijke invloed op de aspecten waar Nederlanders zich zorgen over maken.
- Zo maken jongeren (<40 jaar) zich relatief meer zorgen over aspecten in hun persoonlijke omgeving, zoals de relatie met hun partner en hun uiterlijk.
- Ouderen (>55 jaar) maken zich daarentegen relatief meer zorgen over aspecten in de wereldwijde omgeving, zoals de hoeveelheid schoon drinkwater in ontwikkelingslanden en de vervuiling van zeeën, rivieren en meren op de wereld.

Relatie

- Het wel of niet hebben van een relatie hangt in sterke mate samen met leeftijd. Hoe jonger men is, hoe groter de kans dat men nog geen relatie heeft. Dit is ook terug te zien in een tweetal opvallende verschillen tussen Nederlanders met en zonder partner. Het gaat dan met name om aspecten in de persoonlijke omgeving.
- Nederlanders zonder relatie maken zich meer zorgen over hun uiterlijk dan Nederlanders met een relatie.
- Nederlanders zonder relatie maken zich meer zorgen over het behoud van hun baan dan Nederlanders met een relatie.

Inkomen

- Nederlanders met een modaal inkomen maken zich relatief meer zorgen over wereldwijde aspecten, zoals schoon drinkwater in ontwikkelingslanden, vervuiling van zeeën, rivieren en meren, olie- en gasvoorraden, olieprijsen, de welvaart in ontwikkelingslanden dan Nederlanders met een onder- of bovenmodaal inkomen.
- Nederlanders met een twee keer modaal of hoger inkomen maken zich minder zorgen over het behoud van hun baan, het krijgen van voldoende pensioen (als ze met pensioen gaan), en de leefbaarheid in hun buurt dan mensen met een lager inkomen.

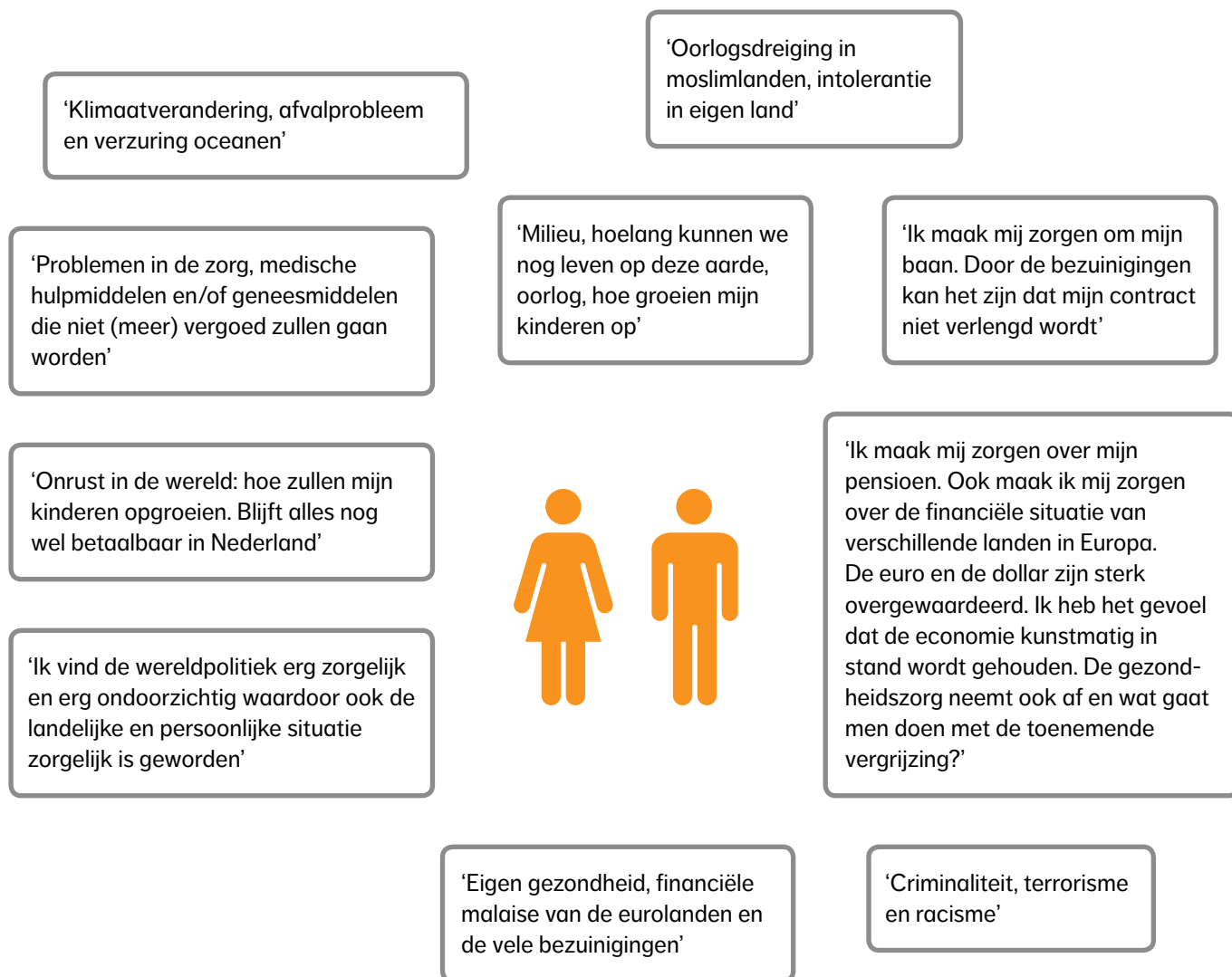

Provincie

- In Friesland maakt men zich minder zorgen over de leefbaarheid in de buurt dan in andere provincies.
- In Flevoland maakt men zich meer zorgen over de huizenprijzen in het algemeen dan in andere provincies.
- In Flevoland maakt men zich meer zorgen over de criminaliteit in Nederland dan in de andere provincies. In Zuid-Holland maakt men zich in verhouding juist minder zorgen over de criminaliteit in Nederland.
- In Zuid-Holland maakt men zich minder zorgen over de vrijheid van godsdienst en de vrijheid van meningsuiting in Nederland.

Kunt u aangeven, in de meest uitgebreide vorm, waar u zich op dit moment allemaal zorgen over maakt?

TOEKOMST MAATSCHAPPIJ SAMENLEVING ALLEEN
 KINDEREN WERELD
 GRIEKENLAND
 GEWELD ELKAAR NEDERLAND GELDBAAN
 POLITIEK FINANCIËLE
 EIGEN BETALEN GEZONDHEID ECONOMIE
 OORLOGEN ONZE LANDEN MENSEN
 WERK BEZUINIGINGEN PENSIOEN
 MILIEU ZORG
 GEZONDHEIDSZORG LEVEN

Zorgen die van invloed zijn op zekerheid

In dit hoofdstuk wordt gekeken welke indicatoren (zorgen) het meest van invloed zijn op het zekerheidsgevoel. De hiernaast afgebeelde top 10 van zorgen laat zien dat inkomensgerelateerde en economische aspecten het meest van invloed zijn op het zekerheidsgevoel. Zo wordt de top 3 gevormd door: de economie van Nederland, de koopkracht van de Nederlanders en inkomenszekerheid in Nederland. Ook de kwaliteit van de gezondheidszorg en de leefbaarheid in de buurt hebben veel invloed op het zekerheidsgevoel van Nederlanders.

De top 10 van aspecten die het meest van invloed zijn op het zekerheidsgevoel, verschilt duidelijk van de top 10 van aspecten waar Nederlanders zich het meest zorgen over maken. Zo komen de inkomensgerelateerde en economische aspecten die het meest van invloed zijn op het zekerheidsgevoel niet eens voor in de top 10 van aspecten waar Nederlanders zich het meest zorgen over maken. Daarnaast hebben de aspecten 'olieprijzen' en 'vervuiling van zeeën, rivieren en meren op de wereld' weinig invloed op het zekerheidsgevoel, terwijl Nederlanders zich daar juist wel veel zorgen over maken. De relatie met de partner is iets waar Nederlanders zich geen zorgen over maken en wat geen invloed uitoefent op het zekerheidsgevoel.

Top 10 minste invloed

1. uw relatie met uw partner
2. stimuleren van (top)sport
3. de welvaart in ontwikkelingslanden
4. hypotheekrenteaftrek (wel of net blijft bestaan)
5. dat er in de toekomst te weinig schoon drinkwater in ontwikkelingslanden zal zijn
6. vervuiling van zeeën, rivieren en meren op de wereld
7. discriminatie in Nederland naar ras, sekse, religie en geaardheid
8. uw uiterlijk
9. olie- en gasvoorraden
10. uw relatie met familie/vrienden

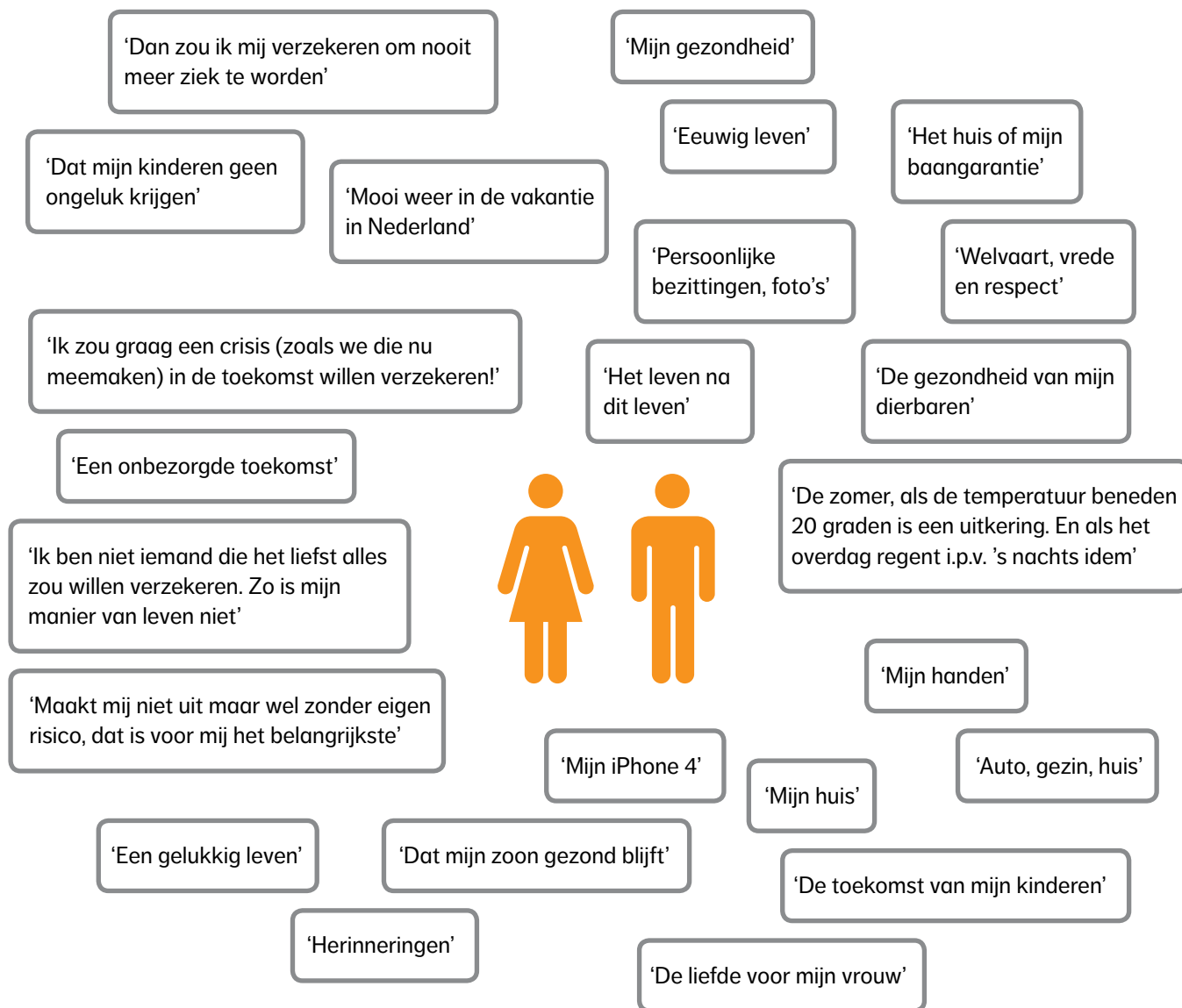
Top 10 meeste invloed

1. de economie van Nederland
2. koopkracht van de Nederlanders
3. inkomenszekerheid in Nederland
4. de kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland
5. de leefbaarheid in uw buurt
6. de oudedagsvoorzieningen in Nederland
7. vrijheid van meningsuiting in Nederland
8. werkgelegenheid in het algemeen
9. de werkloosheid in Nederland
10. criminaliteit in Nederland

Bepaalde 'zorgen' hebben dus veel invloed op het zekerheidsgevoel van Nederlanders, terwijl de gemiddelde Nederlander zich er op dit moment niet zo veel zorgen over maakt. Echter, wanneer iemand zich er veel zorgen over maakt, zal dit duidelijk tot minder zekerheid leiden. Het verschil tussen de zorgen die Nederlanders hebben en de invloed die deze zorgen hebben op het zekerheidsgevoel is hieronder nogmaals weergegeven in een matrix. In de matrix wordt de mate van zorgen afgezet tegen de invloed die de zorgen hebben op zekerheid.

Als het mogelijk zou zijn om alles te kunnen verzekeren, wat zou u dan het liefst willen verzekeren?

HUIS
INBOEDEL
GEZONDHEID LEVEN
GELUK
AUTO
BRAND AANSPRAKELIJKHEID ZIEKTEKOSTEN GEZIN VERZEKERING
DINGEN INKOMEN SPULLEN KINDEREN

Bijlage

juni 2011

Onderzoeksverantwoording

Doelgroep

In het onderzoek zijn Nederlandse consumenten (leeftijd 18+) ondervraagd. TNS NIPObase Consumer is de steekproefbron van het onderzoek.

Respons

Er hebben 1.307 respondenten meegewerkt aan dit onderzoek. Zij hebben een e-mail gekregen met een link naar de vragenlijst. Het veldwerk heeft gelopen van 31 mei t/m 9 juni 2011.

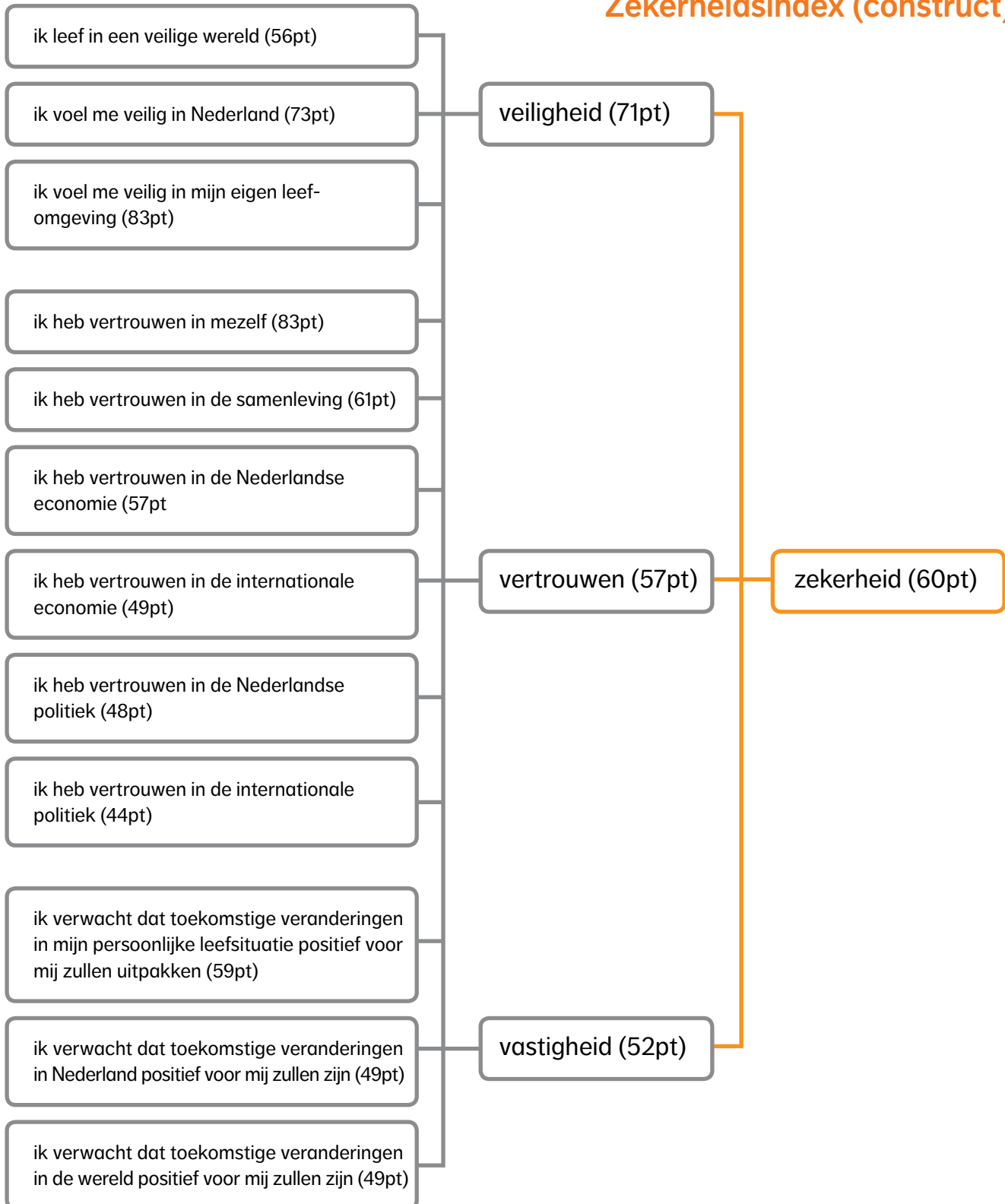
Weging

De steekproef voor dit onderzoek is disproportioneel getrokken naar provincie. Dit biedt voldoende ruimte om ook representatieve uitspraken per provincie te kunnen doen. De resultaten zijn vervolgens herwogen naar de cijfers van de Gouden Standaard en het CBS.

Statistische uitleg zekerheidsindex (construct)

De zekerheidsindex is geconstrueerd door middel van een gewogen gemiddelde van de vragen per inhoudsdomein (veiligheid, vertrouwen, vastigheid). De gewichten zijn zodanig gekozen dat elk domein even zwaar meeweegt. Dit kon worden gerealiseerd door een correctie voor het aantal vragen. De standaarddeviaties van de vragen waren homogeen. Verschillen in standaarddeviatie zijn daarom niet meegenomen in de weging van de variabelen.

Zekerheidsindex (construct)

Ranking zorgen (van hoog naar laag)

Hoe hoger de score, hoe meer zorgen	score
1. Criminaliteit in Nederland	59
2. De oudedagsvoorzieningen in Nederland	57
3. Betaalbaarheid van pensioenen in het algemeen	57
4. Vervuiling van zeeën, rivieren en meren op de wereld	57
5. Olieprijzen	57
6. Hoogte van de belastingen in Nederland	56
7. Het aantal passende en betaalbare woningen in Nederland	55
8. De kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland	55
9. De kwaliteit van het onderwijs in Nederland	55
10. De overheidsfinanciën van Nederland	54
11. Het naleven van wetten en regels in Nederland	54
12. Inkomenszekerheid in Nederland	54
13. De huizenprijzen in het algemeen	53
14. De werkloosheid in Nederland	52
15. Dat er in de toekomst te weinig schoon drinkwater in ontwikkelingslanden zal zijn	52
16. Discriminatie in Nederland naar ras, sekse, religie en gearrdheid	52
17. Olie- en gasvoorraden	51
18. Koopkracht van de Nederlanders	51
19. Werkgelegenheid in het algemeen	50
20. De welvaart in ontwikkelingslanden	50
21. De economie van Nederland	50
22. Gepensioneerden van nu kunnen leven zoals ze willen	49
23. Het krijgen van voldoende pensioen als u met pensioen gaat	49
24. Fiscaal sparen voor oudedagsvoorziening (wel of niet blijft bestaan)	49
25. Hypotheekrenteaftrek (wel of niet blijft bestaan)	48
26. Arbeidsparticipatie	48
27. Concurrentiekracht van Nederlandse bedrijven ten opzichte van het buitenland	47
28. Gezondheid van de Nederlanders	46
29. Vrijheid van meningsuiting in Nederland	45
30. De rol van Nederland in de wetenschap en techniek (als kenniseconomie)	44
31. De verkeersveiligheid in Nederland	43
32. Het combineren van werk en kinderen	42
33. Vrijheid van godsdienst in Nederland	42
34. Uw gezondheid	41
35. Een mogelijke ramp in Nederland	40
36. Gelijke kansen voor vrouwen	38
37. Het behoud van uw baan	38
38. Stimuleren van (top)sport	36
39. De leefbaarheid in uw buurt	33
40. Uw uiterlijk	29
41. Uw relatie met familie/vrienden	24
42. Uw relatie met uw partner	22

Ranking invloed van zorgen op zekerheidsgevoel (van hoog naar laag)

Hoe hoger de correlatie, hoe meer invloed op het zekerheidsgevoel	score	correlatie
1. De economie van Nederland	50	0,49
2. Koopkracht van de Nederlanders	51	0,43
3. Inkomenszekerheid in Nederland	54	0,43
4. De kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland	55	0,39
5. De leefbaarheid in uw buurt	33	0,38
6. De ouderdagvoorzieningen in Nederland	57	0,38
7. Vrijheid van meningsuiting in Nederland	45	0,38
8. Werkgelegenheid in het algemeen	50	0,37
9. De werkloosheid in Nederland	52	0,37
10. Criminaliteit in Nederland	59	0,35
11. De overheidsfinanciën van Nederland	54	0,35
12. Hoogte van de belastingen in Nederland	56	0,34
13. Gepensioneerden van nu kunnen leven zoals ze willen	49	0,33
14. Arbeidsparticipatie	48	0,33
15. Het naleven van wetten en regels in Nederland	54	0,32
16. Gezondheid van de Nederlanders	46	0,32
17. De kwaliteit van het onderwijs in Nederland	55	0,32
18. Het aantal passende en betaalbare woningen in Nederland	55	0,31
19. Het krijgen van voldoende pensioen als u met pensioen gaat	49	0,31
20. Uw gezondheid	41	0,30
21. Betaalbaarheid van pensioenen in het algemeen	57	0,29
22. De verkeersveiligheid in Nederland	43	0,27
23. Fiscaal sparen voor ouderdagvoorziening (wel of niet blijft bestaan)	49	0,27
24. Vrijheid van godsdienst in Nederland	42	0,26
25. Het behoud van uw baan	38	0,26
26. Een mogelijke ramp in Nederland	40	0,25
27. Concurrentiekracht van Nederlandse bedrijven ten opzichte van het buitenland	47	0,24
28. Olieprijzen	57	0,22
29. Gelijke kansen voor vrouwen	38	0,22
30. Het combineren van werk en kinderen	42	0,22
31. De rol van Nederland in de wetenschap en techniek (als kenniseconomie)	44	0,21
32. De huizenprijzen in het algemeen	53	0,21
33. Uw relatie met familie/vrienden	24	0,20
34. Olie- en gasvoorraden	51	0,20
35. Uw uiterlijk	29	0,19
36. Discriminatie in Nederland naar ras, sekse, religie en geaardheid	52	0,18
37. Vervuiling van zeeën, rivieren en meren op de wereld	57	0,16
38. Dat er in de toekomst te weinig schoon drinkwater in ontwikkelingslanden zal zijn	52	0,15
39. Hypotheekrenteaftrek (wel of niet blijft bestaan)	48	0,13
40. De welvaart in ontwikkelingslanden	50	0,10
41. Stimuleren van (top)sport	36	0,08
42. Uw relatie met uw partner	22	0,07

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Nationale-Nederlanden

PR&Mediarelaties

Stijn Wesselink / Michel Teeuwisse

T 070 513 81 01

M 06 25 07 49 71

E pers@nn.nl

